

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES (HISTORY)
EXAMINATION: DECEMBER – 2024
FOURTH SEMESTER

Subject: Modern Maharashtra in 20th Century (HO22-404)

Date: 20/12/2024

Total marks: 60

Time: 2.00 pm to 4.30 pm

Instructions: 1) All questions are compulsory.

- Q. 1) Answer in details following questions. (Any One) (20)**
1. Evaluate the Gandhian phase of Indian freedom struggle with special reference to Maharashtra.
 2. Critically examine role of Dr. Babasaheb Ambedkar in making of Modern India from Social, Judicial and Feminist perspective.
- Q. 2) Answer of the following questions. (Any Three) (30)**
1. Take review of revolutionary activities in colonial Maharashtra.
 2. Take review of efforts taken by Maharshi Vitthal Ramji Shinde for emancipation of untouchability
 3. Examine the causes and consequences of various tribal revolts in colonial Maharashtra.
 4. Account for Samyukta Maharashtra Movement. Was it a success or failure? Why?
 5. Examine the factors that have contributed to making Maharashtra one of the most industrialized and urbanized states in Modern India
 6. Examine the salient features of socio-religious reforms movement in colonial Maharashtra.
- Q. 3) Write Short notes. (Any Two) (10)**
- a) Fourfold Programme given by Lokmanya Tilak
 - b) Parallel Government at Satara
 - c) Bombay Millhands Association
 - d) Co-Operative Movement of Maharashtra

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

- प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (२०)**
१. महाराष्ट्राच्या विशेष संदर्भासह भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील गांधीयुगाचे मूल्यमापन करा.
 २. आधुनिक भारताच्या जडणघडणीतील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या योगदानाचा सामाजिक, न्यायविषयक आणि स्त्रीवादी दृष्टीकोनातून चिकित्सक आढावा घ्या.
- प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (३०)**
१. स्वातंत्र्यपूर्व कालखंडातील महाराष्ट्रातील क्रांतिकारी चळवळींचा आढावा घ्या.
 २. महर्षि विठ्ठल रामजी शिंदे यांनी अस्पृश्यता निवारणासाठी केलेल्या प्रयत्नांचा आढावा घ्या.
 ३. स्वातंत्र्यपूर्व कालखंडातील महाराष्ट्रातील आदिवासी जमातीतील उठावांची कारणे व परिणाम यांची माहिती लिहा.
 ४. संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीचा आढावा घ्या. ही चळवळ यशस्वी झाली की अयशस्वी? कारणे स्पष्ट करा.
 ५. महाराष्ट्राला आधुनिक भारतातील सर्वाधिक औद्योगिकीकरण आणि नागरीकरण झालेले एक राज्य बनविण्यास कोणते घटक कारणीभूत ठरले हे तपासा.
 ६. स्वातंत्र्यपूर्व कालखंडातील महाराष्ट्रातील सामाजिक धार्मिक सुधारणा चळवळीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्र. ३) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)**
- अ) लोकमान्य टिळक यांनी दिलेली चतुःसूत्री
 - ब) सातारा येथील प्रतिसरकार
 - क) बॉम्बे मिलहँड्स असोसिएशन
 - ड) महाराष्ट्रातील सहकार चळवळ